Број 210. У Новом Саду, у петак 17. септембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 20 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

Од 1. октобра о. г. отварамо претплату на нову четврту четврт.

„Застава“ излази два пута дневно, а ста је као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље. — За оне, који желе да им се лист шаље два пута дневно поштом, стаје 8 круна 75 потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пута дневно шаље лист кући, 8 круна на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Застави“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником не **сме** давати на вересију.

У Новом Саду, септембра 1904.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Економске школе

„Тежачку класу ваља подићи, јер ако она натраг иде, ако она пропада, пропало је онда све.“

Ј. Живановић.

Није далеко, па ће се навршити „половина половине века“ како је неуморни посланик наш, многозаслужни и учени професор Јован Живановић, поред силних својих заслуга као професор, као филолог, као највећи наш пчелар, из силне љубави према нашем ратару „хранитељу друштва“ покушао својим драгоценим делцем: „Какве ваља подизати економске школе?“ да ужеже „вечну зубљу“ у тешкој тами која као мора притискује најглавнији елеменат, снагу нашега народа — нашега сељака. Што та зубља у свестраној густој помрчини, која нашега ратара до скоро покриваше, није могла да просија и да расветли ратару нашем путе и богаве, није он крив.

Заман је била добра воља Живановићева, кад племе његово у сваком а особито у економском погледу „сном мртвијем“ спаваше. За ратара најмање се код нас бринуло. „То нам је била последња брига или боље да кажем, таквих брига несмо никад ни имали“ каже проф. Живановић. Тако је било док Живановић није пре 22 године ту књигу написао.

Па да ли је та књига донела жељена плода, да ли је ма и из далека достигла своју мету? На ово нам питање најбоље одговара сам родољубиви писац са речима: „Нико се није на њу ни осврнуо.“ Послије 22 године сјетила се једино радикална странка у Окучанима донашајући свој програм и „Зимских економских школа“, које је нашла у мојој књижици: „Какве нам ваља подизати економске школе?“ Па тако и јесте, од то доба готово ево четвртину века радило се код нас и говорило о свему и свачему, ломила се пера и пролевало мастило много пута ради не корисних ствари а и сувише „трпељива артија“ више пута је уздисала под теретом луде работе. Привели смо за то време у живот установе, са којима смо могли причекати, а имамо их без којих смо могли баш и бити. Само о нашем ратару, темељу нашега опстанка, најмање се мислило. Како ће се њему крила развити, како очи отворити, да би се могао у данашњем свету одржати, да би у борби за живот могао изаћи као победилац да би кадар био упоредо са осталима културним народима корачати, а без тога је пропаст готова јер „ко напред неће, тај натраг мора“ — то нам је свима била девета брига

Све класе без разлике, и занатлија и трговац, учењаке да и не спомињем иду напред користећи се у пуној мери тековинама науке у сваком погледу, уче и развијају се, само нам ратар стоји, где је — ту је. Док у других народа као Немаца, Чеха, Моравацa, све се више подижу и шире ратарске школе, и то у пуном смислу ратарске тежачке, школе, у којима се уче и из којих излазе прави ратари а не — као што професор Живановић каже — „поконди-рене тикве“, наш себи самом остављени ратар стоји и данас где и пре педесет година. Ма да „река брза поред нас тече“, српски ратар „на брегу своје несреће“ стоји изгледајући жељно учитеља — избавитеља.

Наш народ — мислим ратара — није мрачњак није назадњак. Он воле светлост, воле напредак, воле науку и паметну поуку. А то се најбоље види из тога што на зборовима, конгресима, скупштинама и где год може да доспе жељно гута поуку. Да ратар наш хоће напред, да има јаке животне снаге види се по онима местима, која су близу властелинских или других добара, где се рацијонално економише. Та места, ма да су остављена сама себи, ма да их нико не упућује, прихваћају све више и више рацијонално економисање. те се у велико разликују од забачених да рекнем изолованих места која немају прилике да виде и науче.

Заман је проф. Живановић још пре 22 године показао пут којим ваља поћи, кад без ничега не може ништа бити. Шта ће „једна сламка међу вихорове“ куда ће „сирак тужни без нигде никога? Па за то, поред свега тога што је нашао уставу и лек народној пропасти у својим „економским школама“ односно у „зимским економским школама“ и путницима учитељима, који би учили и децу ратарску зими у школи, и ратара лети на дому и у пољу, предвиђа да је остварење његове спасоносне замисли далеко-далеко, но ипак не малаксава него покавује на „економске задруге“ као услов, без кога нигда нећемо доћи до „економских школа“

Прошло је 22 године како је Живановићево племенито срце уздахнуло за „економским задругама“ јер је његов бистар ум увидео и нашао у њима једини ослонац својим „економским школама.“ Па ма да је то за оно доба била врло слободна же-

ПОЛУШТАК.

КУРОПАТКИН.

У немачком листу „Die Woche“ (Седмица), написао је познати писац Свен Един, своје личне успомене на Куропаткина. Тај опис је врло дуг, и ми ћемо из њега извети у одсецима оно, што тај странац вели о Куропаткину.

За данашњи рат вели, да се ту води крвава борба између две расе. Исход тога рата биће од врло великих последица, не само по Русе и Јапан, већ и све скоро државе Азије и Европе Па наставља овако:

Алексеј Николајевић Куропаткин је средиште ове драме, човек, на којем све почива и који и нехотице привлачи све погледе на себе. — Као младић служио је у легији странаца и учествовао је у многим пословима, које је врло лепо, савесно и стручњачки описао, као и војна искуства, својег обилног, значајног живота. Тако је описао руско-турски рат, издао је више књига војног значаја, и једно несравњиво замашно дело о Јакубу Бегу, Источни Туркестан, под насловом »Кашгарије«, географско историјски опис земље.

Као шеф генерал штаба под Скобељевим имао је прилике да под овим славним војсковођом и на делу научи ратну вештину. Па ипак у многоме није сличан Скобељеву. Овај је страсно љубио рат. У белој униформи, украшен орденима, брижљиво углађен, као млађић кад иде на венчање, јашио је овај у бој и урнебесно је бивао поздрављен, кад би изјахао пред фронт. Куропаткин суди врло озбиљно о рату, као о злу, које се неда избећи, као о вешти ни, која се из основа и брижљиво мора проучити, и не сме поверити случају или тренутном одушевљењу. Што се тиче омиљености у војсци, у том може да се такмачи са Скобељевим. Но док је Скобељев ванредног дара, да погледом само распали своје војнике и изазове њихово одушевљење, Куропаткин већ и само својом присутношћу улива војницима осећај непоколебиве мирноће и сигурности; гледају га као својег оца и знају, да се брине за сваког момка у војсци, као за својег рођеног сина.

1876. године освојио је тада још млади Куропаткин, земљу Канат Токаг, протерао је последњег владара њеног Кодијер Кана, и учинио је руском области под именом Фергана. Но номадска племена, црни Киргизи и Кипчаки, који су живили у околним брдима, нису се дали лако покорити, бунили су се, или су прибегавали Јакуб Бегу од Кашгара, који их је лепо примао, и који је доиста један од најзнаменитијих освајача новога времена. Његово име било је врло чувено и моћно у ново освојеним руским провинцијама. Он је почео наручивати повећи број нових брзометних топова, и то посредовањем Енглеске, и почео је бивати врло опасним по Русију.

С њим је дакле требало бити на чисто. Требало је пре свега утврдити границу између Фергана и Јакуб Бегове државе, испитати његову снагу и моћ његове земље. Да би се све то испитало, послато је једно изасланство Јакуб Бегу, а на чело тог изасланства стављен је млади Куропаткин. Са три официра и 15 козака кренуо се Куропаткин на тај опасни пут. Али још у почетку пута нападе га велика чета црних Киргиза. У борби, која је настала, убијен је киргиски поглавици Ишем Бег, на што су се остали Киргизи разбегли. Но сам Куропаткин, рањен у руку, морао се вратити у Ошу и подврћи се операцији. Прободена је она рука, која сад управља легионима на мандурском бојишту. Но чим се опоравио, кренуо се поново да изврши опасни налог. Ваља знати да су Енглези много пута слали изасланства Јакуб Бегу, но сва су она изгинула, пре него што су стигла до њега. У северни део Јакубове државе није дотле нико продро, то је била посве непозната земља. Куропаткин је сјајно извршио поверену му мисију. Тиме је стекао не само по Русију већ и по науку велике заслуге. Удесио је са Јакубом и границе Фергана и Јакубове државе. И тај грдни пут и све опасности, које дотле нико није могао да савлада, он је савладао и то са двадесат и пет козака.

Под врховним заповедништвом Скобељевим, предводио је Куропаткин једну колону, која је

ља, ве вели са песником „ој жељице ала си ми пуста!“ већ тврдо верује, да све то може бити „само треба људи, који ће све ово покренути.“

Тако је Живановић мислио и желео у оно доба када је још густа тама покривала наше економско поље. Али хвала Богу! „зора пуца, биће дана!“ Таме нестаје, свиће! Земљорадничке задруге које се као сјајне звездице рађају час овде, час онде, на нашем још доста облачном народном небу, веснице су бољих и срећнијих дана. Оне нам казују звучно и отворено, да је дошло доба када ће се родити детић, који ће остварити велике и племените жеље Живановићеве.

Земљорадничке задруге, тај главни темељ „економским школама“, ту су, а са њима се родио и толико очекивани детић који треба да високо дигне „вечну зубљу“ коју је Живановић пре 22 године запалио. но која је за све то време само тињала. али ипак маломе колу људи из нашега народа, који су за њу знали, служила као зрака срећнијих дана. Тај детић по нашем мишљењу није нико други него „савез српских земљорадничких задруга“. На „савезу“ је дакле нашем, да озбиљно и чим пре поведе главну реч, да почне мислити и радити на подизању онаких економских школа, какве је професор Живановић описао у својој књизи: „Какве нам ваља подизати економске школе?“

Аманет ти дакле Живановићеве „економске школе“, „савезу српских земљорадничких задруга!“

Прометеј.

Нови Сад, 17. септембра.

Како говори наш министар просвете? Наш министар просвете Берзевици био је у Колошвару. Тамо је здравио и рекао: „Ширите просвету. А јачање просвете је исто што и јачање Мађарштине. Ми нећемо ником да узмемо културу, али хоћемо свакоме да је дамо. Ми не оптужујемо народности! Али нисмо слепи да не видимо нападаје појединаца. Ти бајаги домољуби кажу, да волу ову земљу, али мрзе Мађаре и уредбе“.

Тако министар, који није до сад ништа корисног учинио за просвету, и види се неће учинити, него тек да се „нешто ради“ дражи против народности, јер је то најлакше. Не мрзи нико Мађаре, него мрзи оне шовенисте, који својим кратковидим радом хоће да упропасте земљу. До сад је било помађаривање и „државна идеја“ једно исто. Сад је министар Берзевици пронашао да је и култура и помађаривање исто. И домољубље и помађаривање опет исто. И сад по томе: ко неће помађаривање, тај је противник државне идеје, противник културе и — велеиздајник.

Умудри их Боже!

Саборски Одбор.

Седница 15 (28.) септембра 1904. године.

Присутни: Осим председника епископ Гаврило Змејановић, поп Божа Поповић, поп Сава Стојаковић Др. Миша Михајловић, Др. Мита Мушицки, Др. Жарко Миладиновић, Др. Стева Јовановић — редовни чланови Саборског Одбора. Реферише Др. Лаза Секулић секретар, а перо води Борислав Брадваровић, први бележник. Као правни саветници су Др. Ђура Красојевић и Др. Бранко Илић, а за званичан лист бележи статистичар Мата Косовац.

Од важнијих предмета решавани су:

Поводом утока пакрачког административног одбора ради обустављања плате чиновницима епархијским, тражи министар-председник да му се поднесу сви списи у тој ствари и — пре тога је укинуо одлуку Саборског Одбора и без списа.

На захтев министра богочасти, да се рачуни више девојачке школе новосадске и панчевачке имају непосредно подносити сваке године министарству решено упозорити министра да је то гледиште његово погрешно и да се то не може оправдати ни најстрожијим правом државног надзора.

Узето је на знање саопштење председника, да је болесном професору богословије Милутину Јакшићу поставио за заменика Валеријана Прибићевића а на место овога Владана Максимовића за српски и црквено-словенски језик. Исто тако је узето на знање саопштење, да је предложио Св. Синоду захтев Саборског Одбора, да се постави на богословском училишту професор за автономно право наше, а исто тако саопштење, да је овластио Дра Пају Јанковића, да поново покрене парницу против Румуна ради закладе народне добротворке Марије Трандафилке јер је исту парницу и до сад на своју руку водио.

Узете су на знање одлуке Школског Савета, којим су постављени за управитеља сомборске утитељске школе Божидар Борђошки а карловачке Мита Груић, те постављање Петра Јовановића и Јаковљевића за професоре односно супленте и издата су односна наређења ради исплаћивања.

Поводом извештаја Школског Савета, да садашња зграда учитељске школе у Горњем Карловцу, не одговара цељи, а црквена општина је не држи у реду, решено позвати црквену општину, да својим дужностима удовољи, ако јој је стало, да тај просветни завод одржи у својој средини, јер ће се иначе предузети кораци, да се та школа премести на друго које место.

Узет на знање извештај Адм. Одбора Архидијецезе, да је позвао све настојатеље манастира, да у року од месец дана, имаду у народне фондове унети вишке прорачуном исказане.

Упућен је парох у Дебелом Брду, Ђура Косановић, да се обрати на Сабор, да Сабор створи место систематизираног капелана, кад држи, да није Саборски Одбор надлежан то одбити.

Одбијена молба дневничара темишварске епархијске управе за повишење дневнице.

На пријаву Милоша Матића из Бингуле, обављени су извиди у ствари руковања са закладом народне добротворке Кате Папулић, те се пронашло, да је црк. општина иришка добро управљала, па је та заклада нарасла на 90.000 круна. Уједно решено, умолити Школски Савет, да испита, да ли би се и кад би се могла том закладом основати и издржати виша девојачка школа у Иригу. Узет је на знање, постигнути резултат дражбе за преоправак епископске резиденције у Вршцу, те је уговор са подузимачем одобрен, а да се за надзорника градње те, испише стечај.

Позван је епитроп вршачки, да даде начинити прорачун, како би се бунар у епископској резиденцији дубље ископао, да се дође до добре и чисте воде, а одбијен је предлог истога епитропа, да се о трошку народних фондова, подигне тамо једна леденица, јер леденица нигде не спада строго к стану.

У начелу одобрен зајам на амортизацију за набаву новог намештаја у резиденцији вршачкој.

Одобрен је резултат дражбе и уговор за оправак епископске резиденције у Темишвару.

Руско-јапански рат.

Докле Јапанци код Порт-Артура страдају, дотле је њихова манџурска војна застала, да се незна управо када ће напред и да ли ће у опште напред. Изнећемо шта о том веле баш они, који су много више наклоњени Јапанцима но Русима. Већ је прошао месец дана, како су Јапанци почели нападати јужно од Тајчиха. У пркос крвавим борбама, стање се на бојишту само у толико променуло, што су се Јапанци са 60 километара помакли напред. Онда је стајала руска војска код Тајчиха, данас стоји код реке Хунхо. Јасно је, да је цео јапански напор и оне огромне жртве код Љаојана, био готово узалудан. Данас изгледа као да се код Тајчиха ништа ни догодило није. Неможе да се поња застој јапански и незна се управо шта мисле: Хоће ли да нападају код Хунха ил мисле да се утврде код Тајчиха, па да чекају Русе?! Несме се изгубити из вида, да време у рату игра врло важну улогу. За исход једне битке често одлучује не један дан већ често и један сат. Онај који се брани, може пре да чека, нарочито кад сваког дана добија појачања. Онај који напада несме да часи. Данас Ојама несме дуго да оклева и премерава, он мора да се одважи и то што пре, дрско да се одважи па ма по колико стало жртава.

Највише се претреса питање о владивосточкој војсци, која се пре месец дана кренула из Владивостока. Где је та војска под Ленјевићем, то се незна, ал се држи да ће она за дан два искрснути пред Мукденом и ту се појавити за леђи Курокију. Отуда се и тврди, да ће Куропаткин да брани прелаз преко реке Хунхо, само дотле, док та војска не стигне на бојиште. Онда ће пустити Курокија да пређе реку. како би му Ленјевић зашао за леђа. Но и застој јапански доводе у везу са Ленјевићем.

Најновије вести ово су:

Пораз јапански код Порт-Артура.

Из Чифуа јављају, како и Кинези, који су у среду стигли тамо, потврђују раније

---

15. јануара 1881. године јуришала на Гек-тепе где је запечаћена судбина Геке-Туркмена. Ови су се храбро бранили и јасно се увидело, да се тврђава може заузети само на превари. Скобељев је дао поткопати једну мину, војници су на томе радили и дању и ноћу. Туркмени су све то посматрали не разумевајући смер тога. И кад су раденици копали под самим зидинама, и кад се у тврђави јасно чуло обијање камена, држали су Туркмени, да ће Руси ускоро један по један почети да се промаљају из рупе. И баш на том страшном месту искупили су се били у великом броју са исуканим сабљама. Може се замислити ужасна пустош, коју је произвела праска, кад је букнуло хиљаду кила барута. — Куропаткин је први јурнуо кроз провалу и град Гек-тепе био је у руским рукама.

У даљем опису својем, износи Свен Един, како је више пута посетио Куропаткина, као војног гувернера у Транзкаспију, а за тим, као војног министра у Петрограду. Стан његов, био је врло прост, без икакве раскоши. Ни један богатији чиновник, не би се с њиме задовољио, а Куропаткин, као војни министар је располагао силним милионима. Но он је одвише поштен и горд, а да је хтео, да вуче из тога користи по себе, и сама помисао на то, била би му одвратна, подла. Увек је презирао сјај и раскош, и на врхунцу своје моћи и угледа, задржао је особине простог војника, да је пример у томе свакоме војнику својем. Па и данас, кад судбина целе Русије почива у његовим рукама, кад своје гвоздене легионе шаље у ватру и већу одговорност носи, него и један жив човек, данас, кад милиарде људи, изговорају његово име и кад све новине овог света, пишу ступце о њему — и сада је исто онако скроман у свему и живи у једном железничком вагону.

Куропаткин је од увек волео рад. Нека узвишена, непоколебива мирноћа, лежи у овом малом, одлучном човеку, правилна састава, са пуном, густом брадом, која је оседала само посред логорске ватре, лица, на којем се сија поштење, доброта и савлађивање самог себе. Он зна у овом тренутку, да све његово делање, сваки размештај војске, припада историји, и да ће за сва времена бити, предмет разматрања, проучавања и критике. Али сам осведочен, да је он и сад посред ужасне рике топовске исто тако непоколебиво миран, као онда, кад сам га видео на равницама Ашкабада, где посматра вежбу туркменске војске. Никада се до сад не подиже против њега ни један прекоран глас, никада се до сад не усуди нико, да каже за његови леђи, шта повољно. Доиста, никад. У рату, не верује ни чем другом, већ само својем војнику и његовом војсковођству. И кад победи, никад неће себи приписивати у заслугу, већ само својој војсци. Никада га не оставља нада, осведочење у коначну победу, и у најодсуднијем и најочајнијем часу, не губи своју мирноћу и стрпљење: »Ми морамо са Јапанцима свршити, јер се иначе, не можемо кући вратити«. И он ће свршити.

Миле.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

извештаје о крвавој борби код Порт-Артура и поразу јапанском. Јапанци су од Такушана отпочели борбу и борили се више дана, али су одбијени. Претрпели су велике губитке од мина, које су се распрштале и од других несретних исхода. Кинези још наводе, како су Јапанци са копањем тунела имали некакове успехе и били заузели више знатних позиција, али нису могли у њима да се одрже неће се одржати до год не освоје главна утврђења. Јапански убојни бродови вратили су се до Елиотских острва.

Друга вест из Чифуа јавља, да су Јапанци при својим најновијим нападајима на Порт-Артур изгубили 7000 људи Један Кинез наводи да руски губитци износе 5—600 људи. Јапанци нису могли да одрже утврђења, која су били заузели, те су се у понедељак повукли из њих, пошто су више дана издржали јаку ватру руских топова са тврђава.

Настрадали јапански бродови

Из Владивостока јављају. да су по следњих дана пред Порт-Артуром уништене две јапанске торпедњаче и један брод. Осим тога оштећена је јако и једна јапанска крстарица типа „Ниатаке". Даље јављају, да су две руске извиднице под заповедништвом лајтнанта Неболшина напали на једну јапанску торпедњачу и после дуге борбе је освојили. Они први јапански бродови уништени су торпедима.

Изјава Штесељова.

Јуче смо напоменули, како су Јапанци послали били поново Штесељу једног својег официра и понудили му, да под извесним условима преда град. Штесељ је одговорио, да ће од сад дати убити сваког јапанског изасланика, који му буде долазио у тој ствари. — Сада јављају из Чифуа како је Штесељ изјавио још, да су Јапанци страћили многу муницију и многи живот, јер су Руси чврсти као стена и одлучни да град бране до краја. Без ичије помоћи он ће моћи Порт-Артур одржати још шест месеци.

Јапански тунели

Најновије енглеске вести потврђују, како се потпуно безуспешно свршио очајни јапански напад на Порт Артур, који је отпочео 6. (19.) септембра, а завршен сад у понедељак у 4 сата после подне. Русима је пошло за руком да отерају Јапанце из позиција, које су ови тешком муком заузели били. По једној вести остала су им у рукама само још утврђења бр. 4 5 и 6. Изјаловили су се потпуно и покушаји њихови, да копају подземне тунеле и на тај начин да рупе у тврђаве. Тврди се, да је генерал Штесељ дао ископати противне тунеле, у које је метнуо силну праскаву материју, која је починила страшну пустош међу јапанским пионирима. Некоји извештаји тврде, да су Руси при копању тих противних тунела, наишли на грдну количину муниције за топове, коју су Кинези у своје време сакрили били. У јапанском народу расте из дана у дан незадовољство против генерала Ноги, заповедника јапанске војске око Порт-Артура. Јапански лист, који излази у Кокури, препоручује му „харакири" и нуди му за тај посао врло оштар мач, који виси у уредништву тог листа. Ноги добија непрестано појачања; прошле недеље искрцало се у Дањном 10—12 хиљада Јапанаца.

Порт-артурска флота.

Из Чифуа јављају, како су руске торпедњаче, које су испловиле, ухватиле више јапанских барки, које су ишле за Дањни. И велики руски убојни бродови напуштају кад и кад пристаниште, али не увек сви.

Јапанци опет нападају.

Из Шангхаја и с других страна јављају, да су Јапанци опет почели да нападају Порт-Артур То су учинили, што су добили нова појачања.

Писма из Источне Азије.

LVI.

Господине уредниче!

Чули сте, да сам био на крунисању у Београду, да се спремам на миропомазање у Жичи и да се распитујем: у ком ће месецу до године бити »Матичина скупштина«. Па ме у Вашем писму, огорчено питате: А шта је са Источном Азијом? И како ме већ није срамота, што сам још увек ту?

Само полако, господине уредниче! Ако се одвише љутите, може Вам се што догодити, а и ја то не бих волео! Пишете ми, као да ће руско-јапански рат побеђи. А зар нисте читали ово дана, где у Русији лупају главу о томе: колико да буде армада, и кога ће да именују за главног команданта целокупне војске? И зар нисте читали, да је тек сад у понедељак прорадила руска железница око бајкалског језера?

Ви ми сад долазите тако простодушни, господине уредниче. као што сам ја изгледао једном Русу, с ким сам недавно говорио о Источној Азији.

— Ама за Бога, Бачушко, што се не журите мало већма? питао сам га прекорно. И кад Ви мислите, да свршите тај рат?

Он ме је зачуђено гледао. Па ми онда рече: — А што сте Ви Срби тако пргави, кад ми нисмо?! И зар Ви не знате, да смо се ми Руси тукли сто година са Татарима и није нам било тешко...

Шта да му кажем на то? Има човек и право. Они знају, да ће победити и Јапанце, као што су победили Татаре, па што да се журе? Ето на пример, ја! Ви знате, да је Пирош тек пола сата од Новог Сада. И ако не баш сто година, а оно сам се бар 20 година спремао да одем мало тамо, па сам заиста једаред и отишао. Знам снају, која се 12 година спремала да оде свекрви у госте, па је заиста и отишла А то је у госте, господине мој, у госте. А нема више од 6 до 7 месеци, од како се спремам да одем у Источну Азију, у рат, и ви кукате, као да нећу никад отићи.

Ено од кад чекамо н. пр. да оде патријарх Георгије, не у Источну Азију, него само из карловачке митрополије, ено од кад чекамо да »Матица Српска« крене напред ма само један корак, од кад чекамо на напредак у свима питањима, па смо стрпљиви као јагњци, много стрпљивији од Руса.

Само је код мене друкчије. Само мене не можете дочекати да сдем.

Знам унапред шта ћете ми одговорити. — Рећи ћете као увек: — Ама не журим вас ја човече! — него се мојим штованим и драгим претплатницима никако не допада, што их наш данашњи извештач из Источне Азије не задовољава.

Е, казаћу вам господине уредниче шта да радите. — Кад се вашим штованим и драгим претплатницима никако не допада ваш данашњи извештач из Источне Азије онда тражите себи друге штоване и драге претплатнике, којима ће се то допасти, па ће бити добро и мени и вами и вашим штованим и драгим претплатницима.

Јер ја сам као отац Георгије. Он увек говори: — Ја знам да не могу остати, али што год ме више пањкају и терају, тим се већма узјогуним... Што ме већма оставе на миру, тим ће ме се пре отрести... Код њега је то можда само изговор, ал код мене није, Што ме мање пањкате, тим ћу пре отићи. Ни отац Георгије, који је толико чуда починио, не воле кад га пањкате, а где ли тек ја, који нисам ништа учинио осим што сам обећао да ћу ићи у Источну Азију.

Јесам и остајем

Ваш верни извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Мађарски трговци и индустријалци у Београду.

Када су оно Срби трговци и извозници прошлих Духова били у Будимпешти, за ту посету Мађари трговци звали су их писмено а послали посланике у Београд, да их позову.

Сада су београдски трговци послали у Будимпешту своје изасланике да позову будимпештанске индустријалце и трговце, да врате Србима посету. Излет мађарских трговаца у Беодрад биће у првој половини месеца октобра.

У ствари херцега Филипа Кобурга.

Десет угледних личности из Будимпеште, поднело је домобранском министарству пријаву, против херцега Филипа Кобурга, мужа принцезе Лујзе Кобурушке. Херцег Филип Кобург, оптужује се, да је своју жену здраву и читаву, држао у лудници. Пријава наводи, да се принц Кобург, није до сада опрао од свега оног, што је против њега изнео посланик бечког сабора Дасински, као и од оног свега, што је у последње време, против њега изнела грофица Стефанија Лоњаји. Због тога, тужиоци траже од министра, да у погледу оптужбе због части, предузме нужне кораке против фелдмаршал лајтнанта принца. Пошто ова ствар, спада под домобранску главну команду, домобрански министар Ђери, упутио је ту ствар о суду части тамо.

Словаци из Америке за своју браћу.

Када су се у Америци бавили Мађари, чланови међународне конференције, Словаци који живе у Америци, предали су им један меморандум, састављен у три језика. У тој споменици говори се о томе, како се са Словацима у Угарској рђаво поступа. У уводу ове споменице вели се, да би ова жалба требала да се у Угарској преда посланицима и да дође на сабор, али би сви они Словаци, који би се у Угарској то усудили да чине, били изложени великом гоњењу. Ради тога се Словаци, који живе, у слободној Америци, обраћају на угарске посланике. У споменици набрајају се равне тегобе Словака у Угарској и као углед износи се мирни и братски живот свију народности у Америци. Споменицу је потписао председник словачког друштва у Америци и 65.000 чланова.

Избацивања Везува.

Вулканско брдо Везув у близини Напуља, опет је почео да бљује ватру. Пре но што ће из утробе му избити усијано камење и врео пепео, обично се осети у целој околини јак потрес. А отицање лаве (усијане густе течности) већ прети да уништи околна места и подигнуте виле. Опасност је тим већа, што поред главног отвора (кратера) образују се и нови отвори, из којих већ бљује лава. Ватрени стуб, од усијаног камења и масе, диже се високо и ватрене искре са пламеном кишом покривају брдо и падине брдске. Када год из кратера бљује ватра, сем земљотреса чује се тако страшна грмљавина као да силни топови пуцају. Становништво оних села, која се налазе у околини Везува, у великом су страху. Метеоролошка станица која је на брду Везуву, непрекидно даје обавештења радозналим посматраоцима ове ужасне природне појаве, докле се могу приближити опасноме месту. Према последњим вестима избацивање из Везува све је страшније. И у Напуљу су у великој бризи због великог земљотреса и због нових кратера, који се отварају. Железница, која води на Везув, покварена је и полиција је оградила место, докле се сме долазити. Дању ноћу придолазе нови радознали путници и непрекидно посматрају призоре. За време од 13 часова Везув је 1844 пута бљувао ватру.

Кратке вести.

— На великом „Карловом Мосту" у Прагу попустио је један велики стуб. По што је бојазан да ће се стуб са свим срушити, предузете су пужне мере.

— Приликом доласка брзог воза у станицу у Келну, један од путника приметио је пред чекаоницом своју децу и скочи из вагона, пре но што је воз стао. Несретно је скочио јер га точкови дохватише и размрскаше.

Брзојави „Застави".

Стигли 17. септембра.

Руско-јапански рат.

Петроград. Јапанци су пошли напред на целом фронту. Козаци су их задржали и натраг потисли. Незна се, хоће ли Куропаткин код Мукдена одлучно стати Јапанцима на супрот.

Црноморска флота.

Цариград. Турским и другим заинтересованим круговима изгледа сумњиво, што је црноморска руска флота испловила из Севастопоља ноћу, а што се износи као вежба на мору.

Бугарско изасланство.

Одеса. Овде је приспело бугарско изасланство, које је кнез послао да поздраве цара Николу.

Руска штампа о енглеско-тибетанском уговору.

Петроград. Руски листови веле да је енглеско-тибетански уговор ништав, јер Русија не може и не сме тај уговор да призна пошто Енглеска не допушта никакве промене, у ствари политичког питања Тибета.

Руски цар и бугарски кнез.

Беч. За време војних смотри у Тарасполу састаће се руски цар са бугарским кнезом.

Престао штрајк.

Будимпешта. Штрајк зидара је завршен. Они ће у понедељак отпочети опет да раде.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 29. септембра 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 7.000 метарских центи.

Готова роба.

Потисак пшеница 77—82 киле 10·20—10·60 — бачка 76—78 кила 10·10—10·50 банатска 75—79 кила 10·10—10·45; сремска 74—78 кила 9·00—10·30 на 3 месеца унапред. Нова раж 7·25—7·45. Јечам нови 6·80—7·50. — Зоб (овас) 6·90——7·30. Стари ку куруз 7·12½—7·22½ —; нови паритет Будимпешта без гаранције ——·——; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——· — Банатска репица 11·——11·25, аb штације ——·— — Купусара 11·50—11·70 — Ланено семе —·——; кудељно семе —·—— — Нова луцерна детелина —·——; црвена —.——.

Књижевна објава.

Коровођама, певачима и пријатељима музичке уметности.

Написао сам књигу:

Теорија правилног нотног певања,

које је сврха, да стане на пут папагајском учењу певања и злоупотребама рђавог учења певања, да научи како се чува и негује глас, и да прикаже певање као уметност.

У књизи су ови предмети:

1. Зашто треба учити музику и певање. 2. О музици. 3. О гласу. 4. О човекову гласу. 5. Подела људског гласа. 6. Од чега грло побољева. 7. Промена гласа. 8. Говор и певање. 9. Човеково тело и глас (држање тела, држање уста, дисање, изговор.) 10. О лошим гласовима (грлени глас, глас кроз нос, неучани глас). 11. Глас и нота 12. О дужини и краткоћи нота. 13. Тачка поред ноте. 14. Знаци за ознаку брзине и јачине гласова (метроном.) 15. Нотне линије. 16. Такт. 17. Одмор или пауза. 18. Скраћивање. 19. Кључ 20. Полуглас. 21. Како се тражи полуглас. 22. Размак (интервал.) 23. Певање помоћу нотних знакова. 24. Школа. 25. Дијатонске шкале. Dur-шкала. 26. Како се тражи Dur-шкала. 27. Moll-шкала. 28 Хруматична шкала. 29. О украсима. 30. О Solo певању. 31. Како треба глас развити. 32. Лепо приказивање. 33. Певање у кору. 34. Коровођа (диригент.)

Осим овога има примера за певање и писмених задатака. Књига износи пет штампаних табака у формату велике осмине а цена јој је 1 круна и 20 потура (60 новчића) или 1.50 динара.

Ко жели ову књигу, која је потребна свима коровођама, певачима и пријатељима музичке уметности, нека је наручи а ја ћу му је послати уз поузеће.

Нови Сад (Ujvidék, Hongrie.)

960 1—4 **Исидор Бајић.**

ПРОДАЈЕМ 160 ЈУТАРА

најбоље земље у Срему

у Адашевци

са великом зиданом шталом, кукурузаном, шупом, магазином и становима за слуге, све ново зидано на врло прометном месту на друму 2 клм. далеко од жељезничке станице Шид.

Купац мора при погодби платити **40.000 кр.** а остатак куповнине може у више година одплаћивати.

Још продајем у Срему у **Илинци 30 јутара земље**

Ђорђе Ђурић

890 4 4 поседник у Мајуру (Хрват ка.)

Код мене није избио кројачки штрајк,

јер сам од својих радника предложену тарифу примио.

Наручбе израђујем брзо и тачно **уз досадање старе цене**

С поштовањем

Рафајло Шиф

енглески кројач мушког и женског одела,

лебарска улица бр. 8.

у Радовановићевој кући

НОВИ САД.

949 3—

ПРВА СРПСКА МЉЕКАРСКА ЗАДРУГА

513 **У КОВАЧЕВЦУ** 14—25

п. п. Нова Градишка (Славонија)

продаје разне **мљекарске производе** само поузећем.

Један **ДУЂАН и СТАН**

који постоји из старијих времена у Новом Саду, ћошак у кисачкој улици број 32. издаје се под кирију. — Упитати у истој кући власника 894 3—3

3 помоћника

мануфактурне струке

двојица за моју радњу у **Беодри**, а један за радњу у **Карлову**, могу код мене одмах или кроз 14 дана место добити.

Потребно је знање српског, мађарског и немачког језика.

Понуде ваља слати на

Омера Попова,

950 1 1 у Карлову.

ПОМОДНА и МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ КРЕСТИЋА И СИНА ПОСЛЕДНИЦИ

у Белој Цркви (Fehértemplom)

ПОТРЕБУЈЕ **ДВА ПОМОЋНИКА,**

који одма у радњу ступити могу.

945 2—2

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ И КРАТКЕ РОБЕ

ТРГОВИНА

ЈОСИФА МАРКОВИЋА

→ СТ. БЕЧЕЈУ ←

потребује једног спомоћника, **ко је самосталан добар продавац**, мађарским и српским језиком влада **а одмах ступити може**, фикс плаћа 70 до 90 круна. 936 2—2

ВАЖНО

за виноградаре и пољодјелце!

Најбоља врста умјетног ђубрета за ораницу **Superphosphat** цијена 100 кгр. 12 К. Најбоља врста умјетног ђубрета за **винограде Entleimtes-Knochenmehl,** цијена 100 кгр. 14 К.

За једно јутро оранице или винограда довољно је 180 кгр. Добива се са упутством за рабљење почевши од 100 кгр. код

Хермана Песинга,

937 2—12 **у Митровици.**

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

Ђорђа Ивковића

у Новом Саду,

дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина. које креће **гас-мотор**, а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима у шарама сваке врсте**, израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо тачно и на **највеће задовољство**, а све по цени јевтиније него игде. 557 7—25

Моли за многобројне наручбине.

СТАН ЗА ИЗДАВАЊЕ.

Један велики леп стан са три собе, предсобљем, засебном кујном, шупом за дрва, подрумом, засебним таваном, издаје се под најам.

За услове ваља унитати у истој кући кућегаздарицу 943 1—1

Милу Живановић,

Јазавачка улица бр. 6. Нови Сад

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, **онда ће нестати тих тајних болести.**

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод **др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте** (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника **са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини.** Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци **са његовим специјалним начином** лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Kerepesi út 10. 1015 39—

За гојење и товлење свиња најбоље и најпробитачније средство

„MARGULITOV“ СВЕОПШТИ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ

који поспјешује лек и пробаву свиња, те их чува од болести.

Као хранив прашак препоручује се свињама по упути редовито давати, пошто се од истога најбоље помажу.

„Крижевачки свеопшти прашак за свиње“

постигао је у хрватско-славонском, угарском, истарском и далматинском господарству веома добар успех, тако, да се може као најкорисније и најјефтиније средство препоручити.

Цена је омоту 60 филира.

Мање од 2 омота не шаље се поштом. Наручбе од најмање 10 омота шаљу се просто од поштарине уз попуст.

У оним мјестима, гдје се крижевачки свеопшти прашак за свиње не добива, нека се наручи изравно из главнога складишта:

Љекарна „код св Тројице“

A. MARGULITA,

у Крижевцима. Утемељена 1771.

Имаде ли у којем мјесту више господара, који би крижевачки свеопшти прашак наручити хтјели, препоручује се. **да се сложе и да заједно наруче,** јер им на тај начин јефтиније дође

22 37—52

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Правог руског зејтина за машине (ватренке).

За виноградаре најбоље врсте плавог камена, Рафије (шаша)

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

Минхенско шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

1067 40—

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица бр. 27

Телефон бр 76.

Грчка лековита вина:

Mavrodaphue, Cypro, Achaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду